

Pradžia > ... > Kreipimasis į Teismą > Kur Ir Kaip > Kurios Šalies Įstatymai Taikomi? > France

Kurios šalies įstatymai taikomi?

Turinį pateikė

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Prancūzija

1 Teisės šaltiniai

1.1 Nacionalinė teisė

Tarptautinė privatinė teisė nėra kodifikuota ir nėra išdėstyta specialiuose teisės aktuose. Didžioji dalis principų ir kolizinių normų kildinamos iš teismų praktikos, išskyrus kelias normas, aptinkamas įvairiuose kodeksuose, daugiausia Civiliniame kodekse (pranc. *Code civil*), priklausomai nuo atitinkamo dalyko.

Su įvairių kodeksų turiniu galima susipažinti internete:

<https://www.legifrance.gouv.fr>

1.2 Daugiašalės tarptautinės konvencijos

Prancūzija privalo laikytis 24 konvencijų, priimtų pagal Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijos iniciatyvas. Atitinkamų konvencijų sąrašą galima pasižiūrėti konferencijos saityno svetainėje.

<https://www.hcch.net/fr/states/hcch-members/details1/?sid=39>

Prancūzija taip pat yra pasirašiusi kitas daugiašales konvencijas, ypač susijusias su materialinės teisės normomis, pvz., 1980 m. Vienos konvenciją dėl tarptautinio prekių pirkimo-pardavimo sutarčių.

Visos konvencijos, kurias Prancūzija yra pasirašiusi, yra nurodytos Europos ir užsienio reikalų ministerijos tvarkomoje sutarčių ir susitarimų duomenų bazėje: <https://basedoc.diplomatie.gouv.fr/exl-php/cadcgp.php>

1.3 Pagrindinės dvišalės konvencijos

Prancūzija sudarė daug dvišalių konvencijų, kai kuriose iš jų esama kolizinių normų. Šias konvencijas taip pat galima rasti minėtoje duomenų bazėje.

2 Kolizinių normų taikymas

2.1 Teisėjo pareiga savo iniciatyva taikyti kolizines normas

Procesinis kolizinių normų statusas skiriasi pagal tai, ar šalys gali laisvai taikyti pasirinktą teisę, neatsižvelgdamos į atitinkamas kolizines normas šaltinį (nacionalinė teisė, Europos reglamentas, tarptautinė konvencija).

Tais atvejais, kai byla susijusi su dalyku, kurio atžvilgiu šalys gali laisvai taikyti pasirinktą teisę, t. y. iš esmės turto atžvilgiu (sutartys, civilinė atsakomybė, daiktinės teisės ir kt.), teisėjas neprivalo savo iniciatyva taikyti kolizinių normų, jeigu nėra viena iš šalių nesiremia užsienio teisės taikymu. Jis turi tik galimybę tai padaryti, jeigu šalys nepasiekia procesinio susitarimo taikyti Prancūzijos teisę. Taigi, šalys turi pačios prašyti taikyti kolizines normas.

Tačiau jeigu byla susijusi su dalyku, kurio atžvilgiu šalis negali laisvai taikyti pasirinktos teisės, iš esmės tada, kai tai susiję ne su turtu, o su asmeniniu statusu, teisėjas privalo savo iniciatyva taikyti kolizines normas.

2.2 Atgaliniai nukreipimai ir nukreipimai į trečiosios valstybės teisę (renvoi)

Renvoi principas teismų praktikoje yra seniai priimtas, nesvarbu, ar tai yra pirmo laipsnio *renvoi* (grąžinimas į Prancūzijos teisę, kuri tada atitinkamai ir taikoma), ar antro laipsnio *renvoi* (grąžinimas į kitos valstybės, kuri priima jurisdikciją, teisę).

Taigi, jeigu nėra uždrausta taikytinu Europos reglamentu arba tarptautine konvencija, teismų praktikoje *renvoi* principas nuolat taikomas sprendžiant bylas dėl asmens statuso, oficialaus teisės aktų galiojimo ir ypač santuokos bei testamentų. Kalbant apie paveldėjimą, teismų praktikoje dabar linkstama *renvoi* principą taikyti tik tais atvejais, kai juo sudaromos sąlygos užtikrinti palikimo vientisumą, t. y. tą pačią teisę taikyti ir kilnojamajam, ir nekilnojamajam palikėjo turtui.

Tačiau teismų praktikoje visada buvo užkertamas kelias *renvoi* principą taikyti tose bylose, kuriose šalis turi teisę laisvai pasirinkti taikytiną teisę, pvz., sutuoktinių turto teisiniams režimams ir sutartims.

2.3 Siejamojo veiksnio pasikeitimas

Siejamojo veiksnio pasikeitimas susijęs su teisės kolizija laike, nes pakito siejamasis veiksnys erdvėje. Todėl sudėtinga sužinoti, kokios naujosios teisės sąlygos gali būti taikomos vietoje teisės, kurią būtų tekę taikyti esant ankstesnei padėčiai.

Įmanoma, kad pačios kolizinės normos lemia siejamojo veiksnio, kuris jose numatytas, taikymo laike sąlygas. Pavyzdžiui, Civilinio kodekso 311-14 straipsnyje dėl vaiko kilmės nustatymo įtvirtinta kolizinė norma pati lemia jos siejamojo veiksnio taikymą laike, nes joje numatyta, kad turi būti vertinama vaiko gimimo dieną motinai taikytina asmenų teisė.

Išskyrus šį pavyzdį, sprendimai pateikiami teismų praktikoje, kurioje linkstama remtis Prancūzijos pereinamosios teisės principais: pirmas principas – naujoji teisė iš karto taikoma jau susidariusių situacijų būsimiems padariniams; antras principas – negalima naujosios teisės taikyti atgaline data, kai siekiama įvertinti teisinio santykio susidarymą ar nutrūkimą.

Pavyzdžiui, kalbant apie santuoką, naujoji teisė iš karto taikoma santuokos ir jos pabaigos padariniams. Kita vertus, santuokos sudarymo sąlygos ir toliau reglamentuojamos pagal teisę, taikytiną tą dieną, kurią ji buvo sudaryta.

Daiktinės teisės į kilnojamąjį turtą iš karto reglamentuojamos pagal naujosios atitinkamo turto buvimo vietos teisę. Šis sprendimas taip pat taikomas visoms tarpusavio susitarimu užsienyje suteiktoms užtikrinimo teisėms. Atitinkamai šios užtikrinimo teisės Prancūzijoje negalios vėlesniam turto perkėlimui į Prancūziją, nes jos neatitinka Prancūzijos teisėje numatytų modelių. Pavyzdžiui, Prancūzijoje nebuvo įmanoma remtis Vokietijoje Vokietijos kreditoriaus naudai suteikta nuosavybės teisės į Vokietijoje esantį, tačiau vėliau į Prancūziją perkeltą turtą išlaikymo išlyga, motyvuojant tuo, kad ši išlyga priskirtina *commissoria lex*, kuri tuo metu Prancūzijos teisėje buvo uždrausta.

2.4 Įprasto kolizinių normų taikymo išimtys

– Iš karto taikoma Prancūzijos arba užsienio imperatyvi norma

Prancūzijos ar užsienio materialinės teisės nuostatas Prancūzijos teisėjas gali taikyti iš karto, netaikydamas kolizinių normų, kai tokias nuostatas galima laikyti imperatyviomis normomis. Prancūzijos teisėje nenumatyta imperatyvios normos sąvokos apibrėžtis. Todėl teisėjas nuostatas imperatyviomis pripažįsta kiekvienu konkrečiu atveju.

– Tarptautinės viešosios politikos išimtis

Užsienio materialinės teisės, paprastai taikytinos pagal kolizines normas, nuostatos taip pat gali būti iš dalies arba visa apimtimi netaikomos remiantis tarptautinės viešosios politikos išimtimi – tokiu atveju taikomos Prancūzijos teisės nuostatos. Nesant tikslios apibrėžties, iš teismų praktikos galima spręsti, kad tarptautinės

viešosios politikos išimtis visų pirma apima esminius arba pagrindinius Prancūzijos teisės principus, pvz., orumą, žmogaus laisvę (įskaitant laisvę tuoktis) ir asmenų fizinę neliečiamybę. Ji taip pat apima labiau laike ir erdvėje kintančią koncepciją, t. y. privalomas Prancūzijos teisėkūros politikos priemonės, kurių ribos priklauso nuo teisėjo konkretaus vertinimo.

- Teisės vengimo išimtis

Užsienio teisė taip pat gali būti netaikoma, kai jos taikymas būtų teisės vengimo rezultatas, t. y. ji būtų taikoma dėl sąmoningų veiksmų, kuriais šios teisės sistemai dirbtinai priskiriama jurisdikcija ir ji būtų taikoma vietoje tos teisės, kuri būtų buvusi taikoma įprastu atveju. Šiems veiksams gali būti priskiriamas, pavyzdžiui, sąmoningas manipuliavimas siejamuoju veiksniu kaip siejamąja teisine kategorija.

- Negalėjimas nustatyti taikytinos užsienio teisės turinio

Be to, alternatyviu atveju Prancūzijos teisė taip pat taikoma, jeigu pasirodo neįmanoma nustatyti užsienio teisės, kuri būtų taikoma įprastu atveju, turinio.

2.5 Užsienio teisės nustatymas

Po tam tikrų dvejonų dabar teismų praktika yra gerai išplėtotą: Prancūzijos teisėjas, kuris pripažįsta, kad taikytina teisė yra užsienio teisė, privalo savo iniciatyva arba vienos iš šalių, kuri remiasi ta teise, prašymu išsiaiškinti jos turinį, padedant šalims ir, prireikus, asmeniškai. Šis sprendimas taikomas bendru atveju, neatsižvelgiant į tai, ar šalys gali laisvai pasirinkti taikytiną teisę.

3 Kolizinės normos

3.1 Sutartinės prievolės ir teisiniai veiksmai

Taikant daugiašales ar dvišales konvencijas atitinkamai sutarčiai, atitinkamo dalyko atžvilgiu teismų praktikoje nustatytos kolizinės normos taikomos tik tuo atveju, kai sutartis nepatenka į Reglamento (EB) Nr. 593/2008 „Roma I“ taikymo sritį arba į 1980 m. Romos konvencijos dėl sutartinės prievolės taikytinos teisės, už kurią minėtas reglamentas tapo viršesnis, taikymo sritį.

Teismų praktikoje seniai nustatyta Prancūzijos kolizinė norma yra autonomijos teisės norma. Todėl sutarčiai taikoma šalių pasirinkta teisė, o jeigu teisė tokiu būdu nepasirenkama, tada – valstybės, su kuria, atsižvelgiant į bylos aplinkybes, sutartis yra objektyviai labiausiai susijusi, teisė.

Teisinių dokumentų formai taikoma šalies, kurioje jie buvo sudaryti, teisė, išskyrus atvejus, kai šalys, jeigu joms tai leidžiama padaryti, konkrečiai susitarė atitinkamo teisinio dokumento formai taikyti tą teisę, kurią jie nurodė kaip taikytiną teisinio dokumento turiniui.

3.2 Nesutartinės prievolės

Operaciniams įvykiams, įvykusiems iki Reglamento „Roma II“ įsigaliojimo, taikytina teisė yra vietos, kurioje įvyko žalą sukėlęs įvykis, teisė – ši vieta suvokiama kaip žalą sukėlusio įvykio vieta arba kaip žalos atsiradimo vieta.

3.3 Asmens statusas ir su civiliniu statusu (vardu ir pavarde, gyvenamąja vieta ir teisnumu bei veiksnumu) susiję jo aspektai

Pagal Civilinio kodekso 3 straipsnio trečiąją dalį fizinių asmenų statusui ir veiksnumui taikoma jų pilietybės valstybės teisė (asmenų teisė arba nacionalinė teisė).

Tačiau asmenų teisės taikymo sritis daugiausia taikoma tik klausimams, susijusiems su fizinių asmenų galėjimu įgyvendinti savo teises (negalėjimu atlikti teisinių veiksmų).

Iš esmės sudėtiniai teismo sprendimai arba teismo sprendimai, susiję su asmenų statusu ir veiksnumu, turi padarinių Prancūzijoje, nepriklausomai nuo egzekvatūros pareiškimo, išskyrus atvejus, kai šiais sprendimais turi būti įpareigojama atlikti esminius priverstinio vykdymo veiksmus, susijusius su turtu, arba prievartos veiksmus asmenų atžvilgiu.

Nuolatinė gyvenamoji vieta į asmenų teisės taikymo sritį nepatenka, jeigu jai netaikomas jokios konkrečios kategorijos siejamasis veiksnys. Todėl jai taikoma teisė, taikytina kiekvienai institucijai, kurioje į ją atsižvelgiama.

Panašiai, jeigu pavardei netaikoma konkreti kolizinė norma, tėvai, pageidaujantys deklaruoti arba pakeisti savo vaiko pavardę, gali nurodyti šiuo tikslu taikytiną asmenų teisę.

Galiausiai vardo pakeitimui taikomos procedūros reglamentuojamos pagal atitinkamam asmeniui taikytiną asmenų teisę, kaip numatyta Civilinio kodekso 3 straipsnio trečioje dalyje ir kaip išaiškinta teismų praktikoje.

3.4 Tėvų ir vaikų santykių nustatymas, įskaitant įvaikinimą

3.4.1 Tėvų ir vaikų santykių nustatymas

Remiantis Civilinio kodekso 311-14 straipsniu, vaiko kilmės nustatymas reglamentuojamas pagal vaiko gimimo dieną motinai taikytiną asmenų teisę arba pagal vaikui taikytiną asmenų teisę, jeigu motina nežinoma.

Vis dėlto Civilinio kodekso 311-15 straipsnyje numatyta, kad jeigu vaikas, vaiko tėvas ir motina arba bet kuris iš jų Prancūzijoje turi savo įprastą bendrą arba atskirą gyvenamąją vietą, turimas statusas turi visus iš jo kylančius padarinius pagal Prancūzijos teisę, net jeigu kiti vaiko kilmės elementai galbūt priklausė nuo užsienio teisės.

Galiausiai pagal Civilinio kodekso 311-17 straipsnį savanoriškas vaiko kilmės iš tėvo arba vaiko kilmės iš motinos pripažinimas galioja, jeigu jis buvo atliktas pagal tėvui arba motinai, arba vaikui taikytiną asmenų teisę.

Vadovaujantis nusistovėjusia Kasacinio Teismo (pranc. *Cour de cassation*) praktika, 311-17 straipsnis taikomas ir ieškiniui dėl negaliojimo, ir ieškiniui, kuriuo ginčijamas vaiko kilmės iš tėvo ar vaiko kilmės iš motinos pripažinimas ir kuris turi būti įmanomas ir pagal pripažinimą atliekančiai šaliai taikytiną teisę, ir pagal vaikui taikytiną teisę.

3.4.2 Įvaikinimas

Pagal Civilinio kodekso 370-3 straipsnį įvaikinimo sąlygos reglamentuojamos pagal įtėvio nacionalinę teisę arba, jeigu įvaikina abu sutuoktiniai, – pagal jų sąjungos padariniams taikytiną teisę. Tačiau įvaikinimas negali būti skelbiamas, jeigu tai draudžiama pagal abiejų sutuoktinių valstybių nacionalinę teisę.

Nepilnamečio užsieniečio įvaikinimas negali būti skelbiamas, jeigu pagal nepilnamečiui taikytiną užsienio teisę toks institutas draudžiamas, nebent nepilnametis gimė ir jo įprastinė gyvenamoji vieta yra Prancūzijoje.

Kad ir kokia būtų taikytina teisė, įvaikinimui reikalingas vaiko teisinio atstovo sutikimas. Sutikimas turi būti duotas savanoriškai, be atlygio, po vaiko gimimo, o sutikimą duodantis asmuo turi būti informuotas apie įvaikinimo padarinius, ypač kai sutikimas duodamas dėl visiško įvaikinimo, kuriuo iki galo, neatšaukiamai nutraukiama ankstesnė vaiko kilmė.

Pagal Civilinio kodekso 370-4 straipsnį Prancūzijoje paskelbto įvaikinimo padariniai kyla pagal Prancūzijos teisę.

370-5 straipsnyje numatyta, kad užsienio šalyje teisėtai paskelbtas įvaikinimas Prancūzijoje turi visiško įvaikinimo padarinius, jeigu juo visiškai ir neatšaukiamai nutraukiama ankstesnė vaiko kilmė. Jeigu ankstesnė vaiko kilmė nenutraukiama, įvaikinimas turi dalinio įvaikinimo padarinius. Jis gali būti paverstas visišku įvaikinimu, jeigu, visapusiškai žinant faktus, buvo konkrečiai duoti reikiami sutikimai.

3.5 Santuoka, nesusituokusios poros (sugyventiniai), partnerystė, santuokos nutraukimas, gyvenimo skyrium patvirtinimas, išlaikymo prievolės

3.5.1 Santuoka

Kolizinės normos numatytos Civilinio kodekso 202-1 ir 202-2 straipsniuose (teismų praktikos kodifikacija ir pritaikymas).

Pagal 202-1 straipsnio pirmą dalį santuokai sudaryti reikalingos savybės ir sąlygos kiekvienam sutuoktiniui reglamentuojamos jam taikytinoje asmenų teisėje. Vis dėlto, kad ir kokia asmenų teisė būtų taikytina, pagal Prancūzijos teisėje – Civilinio kodekso 120 ir 180 straipsniuose – numatytas sąlygas santuokai reikalingas abiejų

sutuoktinių sutikimas.

Be to, antroje dalyje numatyta, kad du tos pačios lyties asmenys gali sudaryti santuoką, kai bent vienam iš jų taikytina asmenų teisė arba jo nuolatinės ar kitos gyvenamosios vietos valstybės teisė tai leidžia. 2015 m. sausio 28 d. Kasacinis Teismas turėjo galimybę patvirtinti, jog Civilinio kodekso 202-1 straipsnio antra dalis turėtų būti aiškinama taip, kad alternatyviu atveju, remiantis šia antra dalimi, Prancūzijos teisė taikoma tik pagal tarptautinės viešosios politikos išimtį. Taigi, užsienio teisė, paprastai taikytina kaip vieno iš sutuoktinių asmenų teisė, jeigu ja draudžiama tos pačios lyties asmenų santuoka, turi būti iš dalies netaikoma, nes ji prieštarauja konkrečiai Prancūzijos teisėkūros politikos priemonei (žr. pirmiau pateiktus teiginius dėl tarptautinės viešosios politikos išimties).

Vis dėlto taikyti šias nuostatas pasirodė keblu tais atvejais, kai Prancūziją su užsienio valstybe saisto dvišalė konvencija (Alžyro, Kambodžos, Kosovo, Laoso, Makedonijos, Maroko, Juodkalnijos, Lenkijos, Serbijos, Slovėnijos ir Tuniso atveju), kurios nuostatomis, taikomomis santuokai, nurodyta tik sutuoktiniams taikytina asmenų teisė, pagal kurią vertinamos materialinės sąlygos, reikalingos santuokai sudaryti, ir pagal kurią tos pačios lyties asmenų santuoka yra draudžiama. Vis dėlto šių asmenų teisinė padėtis buvo aiškiau išdėstyta 2015 m. sausio 28 d. Kasacinio Teismo sprendimu (apeliacinio skundo Nr. 13-50.059), kuriuo nuspręsta netaikyti Maroko teisės, pripažintos taikytina pagal Prancūzijos ir Maroko konvencijos 4 straipsnį, pagal kurį konvencijoje nurodytos vienos iš abiejų valstybių teisės kitos valstybės teismai gali netaikyti, jeigu ji yra akivaizdžiai nesuderinama su viešąja politika, o taip yra tada, kai bent vieno iš sutuoktinių atveju asmenų teisėje arba valstybės, kurios teritorijoje yra jo nuolatinė ar kita gyvenamoji vieta, teisėje tos pačios lyties asmenų santuoka yra leidžiama.

Pagal Civilinio kodekso 202-1 straipsnį santuokos formai taikoma valstybės, kurioje ji sudaroma, teisė.

Galiausiai, asmeniniams santuokos padariniams pagal teismų praktiką paprastai taikoma sutuoktinių bendros pilietybės valstybės teisė, o jeigu sutuoktiniai neturi įprastinės gyvenamosios vietos arba jų pilietybė yra skirtinga, tada taikoma teismo valstybės – Prancūzijos – teisė. Turtiniai padariniai reglamentuojami pagal sutuoktinių turto teisiniam režimui arba paveldėjimui taikytiną teisę.

3.5.2 Nesusituokusios poros (sugyventiniai) ir partnerystė

Bendrosios teisės sąjungai arba bendro gyvenimo faktiniams santykiams konkrečios kolizinės normos netaikomos, nes pagal Prancūzijos teisę bendrai faktiškai gyvenančių porų santykiai specialiai teisinei kategorijai nepriklauso, jiems taikoma *de facto* padėtis. Todėl jie reglamentuojami pagal įprastą sutarčių teisę. Taigi, priklausomai nuo atvejo ir bendrai faktiškai gyvenančios poros santykių teisinio pobūdžio, taikytina teisė bus nesutartinei atsakomybei, turtui ar paveldėjimui taikytina teisė.

Kita vertus, registruotos partnerystės reglamentuojamos konkrečia kolizine norma, numatyta Civilinio kodekso 515-5-1 straipsnyje, kuriame teigiama, kad registruotos partnerystės sudarymo sąlygoms ir padariniams, taip pat jos nutraukimo priežastims ir padariniams taikomos valstybės, kurioje yra partnerystę užregistravusi valdžios institucija, materialinės teisės nuostatos.

2016 m. birželio 24 d. Reglamentu (ES) 2016/1104, taikytinu registruotų partnerystės turtinių pasekmių klausimais, nustatyta kolizinė norma, kad pirmiausia taikoma partnerių pasirinkta teisė (tai gali būti valstybės, kurios piliečiai jie yra, teisė, jų įprastinės gyvenamosios vietos valstybės teisė arba valstybės, kurioje užregistruota partnerystė, teisė), o, jeigu partneriai tokio pasirinkimo nepadarė, tada taikoma valstybės, kurioje buvo sudaryta registruota partnerystė, teisė. Šis reglamentas įsigalios 2019 m. sausio 29 d.

3.5.3 Santuokos nutraukimas ir gyvenimo skyrium patvirtinimas

Kolizinės normos numatytos Reglamente (ES) Nr. 1259/2010 „Roma III“, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium taikytinos teisės srityje.

Jeigu procesas pradėtas iki 2012 m. birželio 21 d., šio reglamento įsigaliojimo dienos, taikoma kolizinė norma, numatyta Civilinio kodekso 309 straipsnyje, pagal kurį santuokos nutraukimui taikoma Prancūzijos teisė, jeigu abu sutuoktiniai proceso pradėjimo dieną buvo Prancūzijos piliečiai arba jeigu sutuoktiniai Prancūzijoje turėjo bendrą arba atskirą gyvenamąją vietą, arba jeigu jurisdikcijos neprisiėmė joks užsienio teismas, o jurisdikciją spręsti dėl santuokos nutraukimo turėjo Prancūzijos teismai.

Tėvų pareigos

Kolizinės normos nustatytos 1996 m. spalio 19 d. Hagos konvencijos dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, pripažinimo, vykdymo ir bendradarbiavimo tėvų pareigų ir vaikų apsaugos priemonių srityje 15 ir tolesniuose straipsniuose.

Su jokių procesu ir jokių teisminės ar administracinės institucijos kišimusi nesusijusiais tikslais teisinis tėvų pareigų atsiradimas bei išnykimas ir tėvų pareigų vykdymas reglamentuojami pagal vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisę.

Kai klausimas patenka Prancūzijos valdžios institucijos žinion, ji iš esmės taiko Prancūzijos teisę. Tačiau ji gali išimtinai taikyti kitos valstybės, su kuria atvejis turi esminį ryšį, teisę arba į ją atsižvelgti.

3.5.4 Išlaikymo prievolės

Remiantis Reglamento (EB) Nr. 4/2009 dėl išlaikymo prievolių 15 straipsniu, išlaikymo prievolėms taikytina teisė nustatoma pagal 2007 m. lapkričio 23 d. Hagos protokolą *dėl tarptautinio vaikų ir kitokių šeimos išlaikymo išmokų išieškojimo*. Iš esmės taikoma išlaikymo kreditoriaus įprastinės gyvenamosios vietos valstybės teisė, tačiau šalys tarpusavio susitarimu jau vykstančiam procesui gali pasirinkti teismo valstybės teisę arba vienos iš toliau nurodytų valstybių teisę:

a) valstybės, kurios pilietybę teisės nurodymo metu turi kuri nors iš šalių, teisę;

b) valstybės, kuri teisės nurodymo metu yra kurios nors iš šalių įprastinės gyvenamosios vietos valstybė, teisę;

c) teisę, kurią šalys nurodė taikyti jų turto režimui, arba turto režimui faktiškai taikomą teisę;

d) teisę, kurią šalys nurodė taikyti jų santuokos nutraukimo arba gyvenimo skyrium atvejais, arba tais atvejais faktiškai taikomą teisę.

3.6 Sutuoktinių turto teisinis režimas

1978 m. kovo 14 d. Hagos konvencijos dėl sutuoktinių turto teisiniam režimui taikytinos teisės kolizinės normos taikomos 1992 m. rugsėjo 1 d. ir vėliau susituokusiems sutuoktiniams, o kartu taikomos specialios suderinimo nuostatos, įtvirtintos Civilinio kodekso 1397-2-1397-5 straipsniuose.

Kadangi konvencijoje tai nenumatyta, taikytinos teisės sritis ir toliau nustatoma atsižvelgiant į šios srities Prancūzijos teismų praktikoje nustatytus principus. Taigi, pagal konvenciją taikytina teisė bus taikoma sutuoktinių turto sudėčiai, jų teisėms, pareigoms ir įgaliojimams santuokos metu ir režimo nutraukimui bei jo likvidavimui po santuokos pabaigos.

Prancūzijos kolizinės normos taikomos iki 1992 m. rugsėjo 1 d. susituokusiems sutuoktiniams. Jose numatyta, kad, neatsižvelgiant į tai, ar sudaryta oficiali sutartis, sutuoktinių turto teisinis režimas reglamentuojamas pagal teisę, kurią sutuoktiniai tiesiogiai arba netiesiogiai, tačiau užtikrintai nurodo santuokos sudarymo metu.

Sutuoktiniams, kurie susituoks arba savo sutuoktinių turto teisiniam režimui taikytiną teisę nurodys po 2019 m. sausio 29 d., bus taikomas [2016 m. birželio 24 d. Tarybos reglamentas \(ES\) 2016/1103, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas jurisdikcijos, taikytinos teisės ir teismo sprendimų sutuoktinių turto teisinių režimų klausimais pripažinimo ir vykdymo srityje](#).

Nesant tiesioginio ar netiesioginio pasirinkimo, reikia siekti nustatyti, kokia buvo šalių valia, remiantis paprasta prielaida, pavyzdžiui, poros pirmosios bendros nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teise.

3.7 Testamentai ir paveldėjimas

Nuo 2015 m. rugpjūčio 17 d. pradėtiems paveldėjimo procesams taikomos 2012 m. liepos 4 d. Reglamento (ES) Nr. 650/2012 nuostatos. Reglamento 21 straipsnyje nurodyta, kad visam palikimui taikytina teisė yra valstybės, kurioje palikėjo mirties dieną buvo jo įprastinė gyvenamoji vieta, teisė.

Iki 2015 m. rugpjūčio 17 d. pradėtiems paveldėjimo procesams ir toliau taikomos Prancūzijos kolizinės normos.

Šiomis normomis nustatyta dualinė sistema, pagal kurią tarptautinis to paties asmens turto paveldėjimas skirstomas į kilnojamojo turto palikimo paveldėjimą ir į vieno arba, prireikus, kelių nekilnojamojo turto palikimų paveldėjimą.

Kilnojamojo turto, apimančio ir materialųjį, ir nematerialųjį turtą, paveldėjimui taikoma paskutinės palikėjo nuolatinės gyvenamosios vietos teisė.

Nekilnojamojo turto paveldėjimui taikoma turto buvimo vietos valstybės teisė, tačiau Prancūzijos teismai gali jam taikyti Prancūzijos teisę, įgyvendindami *renvoi* principą, jeigu tokiu būdu galima išsaugoti palikimo vientisumą – ir kilnojamajam, ir nekilnojamajam turtui taikyti vieną bendrą teisę (žr. pirmiau).

Paveldėjimui pagal įstatymą taikytina teisė, nustatyta pagal minėtasias kolizines normas, taip pat taikoma paveldėjimo pagal testamentą arba pagal sutartį materialinės teisės sąlygoms ir padariniams. Vis dėlto sąlygos, susijusios su testamentų forma, reglamentuojamos 1961 m. spalio 5 d. Hagos konvencijoje, kurios nuostatos taikomos nuo 1967 m. lapkričio 19 d.

Be to, Prancūzija yra pasirašiusi 1973 m. rugsėjo 26 d. Vašingtono konvenciją, galiojančią nuo 1994 m. gruodžio 1 d., pagal kurią bet kuris testamentas, parengtas pagal konvencijoje numatytas formas, turi būti pripažįstamas kaip formos požiūriu galiojantis visose susitariančiose valstybėse.

3.8 Nekilnojamasis turtas

Pagal Civilinio kodekso 3 straipsnio antrą dalį turtas ir visos su juo susijusios daiktinės teisės reglamentuojami pagal valstybės, kurioje tas turtas yra, teisę.

3.9 Bankrotas

Į reglamentų (EB) Nr. 1346/2000 ir (ES) 2015/848 taikymo sritį nepatenkančiais klausimais teismų praktikoje visada buvo sudaryta galimybė Prancūzijoje skolininkui pradėti kolektyvinį procesą, jeigu skolininkas Prancūzijoje turi registruotą buveinę arba vieną iš padalinių. Ta pati nuostata taikoma Prancūzijos kreditoriams, remiantis Civilinio kodekso 14 straipsnyje numatyta jurisdikcine privilegija.

Prancūzijoje pradėtiems procesams būtina taikoma Prancūzijos teisė, pagal kurią bus reglamentuojamos proceso pradėjimo sąlygos, proceso vykdymas ir jo padariniai, ypač galimybė įvykdyti užtikrinimo priemonę. Ieškinius gali teikti visi kreditoriai, įskaitant gyvenančius ne Prancūzijoje. Prancūzijoje vykstantys tokiu būdu pradėti procesai iš esmės yra sudaryti taip, kad apimtų visą skolininko turtą, įskaitant esantį užsienyje, žinoma, jeigu Prancūzijos teismų sprendimai užsienyje pripažįstami.

Galiausiai užsienyje pradėti kolektyviniai procesai turės poveikį Prancūzijoje, jeigu procesas dar nėra pradėtas Prancūzijoje ir atliekama užsienyje priimtų sprendimų egzekvatoria.

■ Paskutinis naujinimas: 18/12/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.